

Høringssvar til NSOs velferdpolitisk plattform

Kontaktperson:

Johanne-Marie Haanes

studentpolitisk@nhhs.no

1. Innledning- de viktigste momentene for NHHS

Norges Handelshøyskoles Studentforening (NHHS) takker for muligheten til å komme med innspill til velferdspolitisk plattform i NSO og støtter ambisjonen om å styrke studentvelferden nasjonalt. Et av våre overordnede prinsipper er at politikken skal utformes slik at den maksimerer samlet studentvelferd, og dette har vært et gjennomgående fokus i vårt høringssvar.

For NHHS er det samtidig viktig at studentvelferd utvikles nært studentene, gjennom lokal forankring og reell studentmedvirkning. Studenters behov varierer mellom institusjoner og regioner, og nasjonal politikk bør derfor gi rom for lokale løsninger som er treffsikre og legitime.

Vi legger også til grunn at studenttjenester skal være tilgjengelige og av tilstrekkelig god kvalitet i hele landet. Likeverdige tilbud på tvers av geografi er avgjørende for å sikre rettfærdige rammevilkår for studenter, samtidig som det må være handlingsrom for ulike organiseringsmodeller der dette bidrar til bedre kvalitet og mer effektiv ressursbruk.

Videre mener vi at den velferdspolitiske plattformen i større grad bør løfte psykisk helse og seksuell helse, som er sentrale deler av studenters livssituasjon. Tydelige ambisjoner og lavterskeltilbud innen disse områdene er viktige for å sikre helhetlig studentvelferd.

Disse overordnede prinsippene ligger til grunn for våre innspill og endringsforslag i høringssvaret som følger.

For øverig mener vi at det hadde vært gunstig å benytte seg av punkter for politiskken, da dette vil gjøre programbehandlingen betydelig lettere.

2. Ansvar og styring

Vi mener det er avgjørende at spørsmål knyttet til studentvelferd behandles så nært studentene som mulig, dette er viktig for å opprettholde et sterkt studentdemokrati, studentene faktisk har reell innflytelse over tjenestene som angår dem. Studentenes behov varierer betydelig mellom institusjoner og regioner og derfor vil løsninger som fungerer godt ett sted, vil ikke nødvendigvis gjøre det et annet. Lokal forankring er en forutsetning for å sikre at tiltak faktisk treffer reelle behov, og at ressursene brukes på en måte som gir sikre treffsikre, fleksible og legitime velferdstiltak. I mange tilfeller er det naturlige organet for dette Velferdsting (VT). I tilfeller hvor Velferdsting ikke finnes bør det enten opprettes eller legges til rette for andre løsninger der det ikke er nødvendig, for eksempel hvor samskipnaden er knyttet opp mot én utdanningsinstitusjon.

Rollefordelingen om hvem som skal levere og ha ansvar for de forskjellige tjenester er ikke godt nok presisert i forslaget til plattform. Det står blant annet at utdanningsinstitusjonene har det overordnede ansvaret, noe vi gjerne vil ha en oppklaring i og spesifisering av.

Vi har også et konkret strykningforslag: “og studentsamskipnadene må følge Offentlighetslovens innsynspraksis” hvor vi tror dette kan medføre en konkurranseulempe og at andre parter får mer informasjon om Studentskipnaders utbygging enn det som er hensiktsmessig.

3. Studentøkonomi

Vi mener at studentøkonomiske ordninger må utformes slik at begrensede ressurser brukes mest mulig effektivt, og at politikken samlet sett bidrar til å maksimere studentvelferd, både for den enkelte student og for studentmassen som helhet.

På denne bakgrunn støtter vi gjeldende plattform om at studenter skal kunne være opptil 60 studiepoeng bak ordinær studieprogresjon og fortsatt motta studiestøtte. Dette gir rom for nødvendige pauser, verv, helseutfordringer og andre legitime avvik, samtidig som det setter en tydelig ramme for progresjon og bidrar til mer effektiv bruk av offentlige midler. Det er viktig med en tydelig grense for å sikre forutsigbarhet og for å hindre at støtteordningene i praksis bidrar til svært langvarige studieløp uten progresjon. Dette er samfunnsøkonomisk ineffektivt.

3.1 Basisstøtte

Vi ønsker å understreke at vi ser en egenverdi i å fullføre en grad, utover oppsamling av studiepoeng. Derfor mener vi at ordninger som ensidig belønner poengproduksjon ikke skal nedprioriteres mot insentiver til å fullføre graden i rekkefølge:

1. Høyst mulig lån og stipend (1,5G)
2. Delt stipendandel mellom både studiepoeng og fullført grad
3. Høyere stipendandel

Hvor stipendandelen mellom poeng og fullført grad bør forbli slik den er, med et incentiv for å fullføre grader og studium, men også noe stipend for rene poeng med fordelingen (37,5% for poeng og 62,5% for fullført grad). Vi foreslår samtidig et ekstrastipend for fullført grad på normert tid. En liten gullerot og incentivordning for å sikre at flere studenter ikke bruker lengre tid på studiene enn man trenger.

Studiestøtten mener vi skal utvides til 12 måneder. Dagens utbetalingssystem med storstipend i starten av hvert semester mener vi er langt bedre enn enten jevnt fordelt eller muligheter for å selv velge. Vi frykter at de fleste studenter har for lite økonomisk disiplin til å fordele dette fornuftig og for dårlig råd til å ikke bruke for mye for tidlig.

3.2 Støtte til særskilte grupper

Her mener vi at studenter med barn og studenter med funksjonshemninger ikke hører sammen i samme avsnitt. Vi er derimot enig i at disse fortjener 2,5G, men syntes det er rart at disse skal få vesentlig mer enn vanlige studenter grunnet inntektsbortfall når det forventer at 1,5G skal være tilstrekkelig for å klare seg uten å arbeide ved siden av studier.

I avsnittet om praksis vil vi stryke: "Studenter med seks uker eller mer obligatorisk praksis per studieår skal kunne søke om et ekstra lån fra Lånekassen, som omgjøres til stipend ved fullført studie og tilpasses praksisomfanget." Vi er enig at studenter i praksis som får uforholdsmessig lengre reisevei eller må flytte midlertidig og derfor har høyere kostnader skal få dekke dette med ekstra stipend/lån. Samtidig mener vi ikke kompensasjon for inntektsbortfall kan forventes i tilfellet.

Linje 116-119 om inntektsbortfall bør strykes. Studenter som blir studenter senere i livet ved omskolering skal få være det og få normal støtte så langt de er under 480 poeng. Samtidig mener vi at inntektsbortfall er Nav sin oppgave, ikke lånekassen, vi mener derfor at dette ikke er noe NSO skal ha meninger om.

3.3 Støtte til utdanning i utlandet

Vi er enige i at utdanningsstøtteordningene må legge godt til rette for utveksling, og at studenter som reiser ut ikke skal stilles økonomisk svakere enn studenter som studerer i Norge. Vi ønsker en oppklaring i hva som menes med at helgradsstudenter skal få dekket skolepenger på lik linje med studenter i Norge. Da de aller fleste utenlandske utdanningsinstitusjoner er private er det eneste logiske sammenligningsgrunnlaget skoler som BI og Kristiania. Det blir urimelig at studenter som tar hele grader i utlandet skal få mer dekket enn de som velger å studere i Norge.

3.4 Renter

Dette er et tema vi fra NHH mener vi kan ha relativt mye å bidra med.

Vi er enig i forslaget om å sette lånerenten etter styringsrenten, og selv om vi syntes det er overambisiøse fratrekk er vi glad for alt som gjør studielånet billigere.

Selv om vi mener det er urimelig å foreslå at renters rente ikke skal legges til eller at det ikke skal tas med rentepåslag for å dekke kostnadene av misligholdt lån, er vi ikke uenig i at dette tjener studenter og har derfor ikke endringsforslag her.

Samme prinsipp gjelder også tilbakebetaling.

Samtidig vil vi gjenta at 60 poeng bak er tilstrekkelig, 90 blir for mye når spesielle grunner uansett dekkes av annet.

3.5 Tilbakebetaling

Vi er enig i at man skal benytte fleksibel nedbetalingsplan og at man skal kunne velge mellom fast og flytende rente, denne bør lånekassen sette. 70 år mener vi derimot er alt for mye. 20 år maksimal nedbetaling mener vi er tilstrekkelig.

3.7 Annet

Her er vi enig i en høyere frikortgrense på 1G.

Vi er derimot ikke enig i at man skal få skattefradrag for å leie. Dette mener vi blir for urealistisk, upraktisk, byråkratisk, dyrt og urettferdig.

4. Bolig

For oss er det avgjørende at det viktigste målet er gode og tilgjengelige tjenester for studenter, lokalt forankret i studentdemokratiet. Studentboligpolitikken må først og fremst vurderes ut fra disse i rekkefølge:

1. Kvalitet
2. Tilgjengelighet
3. Forutsigbarhet
4. Pris

Vi mener at dette best oppnås gjennom tett samarbeid mellom studentsamskipnader, kommuner og fylkeskommuner, der lokale aktører kjenner boligmarkedet og studentenes behov best, her bør organer som Velferdsting være sentralt.

Samtidig er det viktig at tjenestetilbudet er likeverdig over hele landet. For å sikre dette mener vi det bør åpnes for ulike organiseringsmodeller og konkurranseutsetting der dette kan bidra til bedre kvalitet eller lavere kostnader. Konkurranseutsetting skal ikke være et mål i seg selv, men et virkemiddel for å sikre at studentene får best mulig tjenester.

4.1.1 Standard og kontroll

På linje 180-181 står: "Det skal også gjennomføres jevnlige kontroller av utleieboliger." Dette ser vi den gode intensjonen i, men er sikker på at vil være langt dyrere enn det er verd og vil lede til vesentlige færre og dyrere leieboliger på markedet. Et verre tilfelle enn det som er dagens tilfelle.

Det samme mener vi om 188-189: "Ved utleie av bolig skal det derfor stilles krav til formell kompetanse hos utleier." Dette vil føre til at færre leier ut og til en høyere pris, som ikke tjener studenter. Dyrere og høyere kvalitets leieboliger gjør at studenter vil miste mye av markedet til konkurrenter for studenter som for eksempel eldre.

4.1.2 Depositum

Her er intensjonen om begrensningen på 2 månedsleie god, men i praksis gjør dette studenter mindre attraktive leietakere kontra andre leietakere og fører til at forsikring vil være vanskeligere.

4.1.4 Boligmarked

Vi forstår det slik at dette vanligvis er samskipnadene.

Om det skal opprettes en 3. Boligsektor utenom samskipnadene må dette gjøres uten at eldre og andre kommunale blir hovedmålgruppe, som vi frykter vil være tilfellet da studenter både har høy friksjon i markedet og lavere betalingsvilje, ergo dårligere konkurranseevne.

Den sentrale utfordring i studentboligmarkedet er at tilbudet ikke holder tritt med etterspørselen, særlig i storbyene. Dette fører til høye priser, lav tilgjengelighet og redusert bokvalitet. Problemet er derfor ikke markedet i seg selv, men at det bygges for få boliger. NSOs politikk bør derfor fokusere på å legge til rette for økt boligbygging gjennom raskere reguleringsprosesser, styrket rettssikkerhet i det private markedet og bedre samarbeid mellom offentlige og private aktører. Tiltak som bidrar til økt bygging vil være mer treffsikre enn omfattende reguleringer som ikke adresserer kapasitetsutfordringen.

4.1.5 Muligheter for å eie

Dette er et punkt vi ikke har tro på at vil gå ut i praksis, selv med gjennomslag fordi banker er nødt til å se på bemanningsevne og mengde lån som vil påvirkes av rentene og avdragene man må betale, om ikke under studiene, så i hvert fall etter. Derfor foreslår vi at dette punktet strykes.

4.2 Studentboliger

Studentboliger er helt essensielt og bør bygges/oppgraderes etter lokale initiativ og behov med fokus på god beliggenhet i forhold til studiested og forutsigbar pris.

Når det gjelder studentboliger bør det offentlige hjelpe hovedtilbyderen - Samskipnaden - i å bygge mest mulig gjennom deregulering og samarbeid med det offentlige.

Utenom setningen på 228 vil vi stryke paragrafen 228-232 da vi mener dette begrenser og dikterer samskipnadene til hvordan de skal driftes, som vi har større tro på at de gjør best på egenhånd og med innspill fra de lokale studentpolitikere, heller enn nasjonal styring.

Kostnadskravet til studentboliger bør reduseres og det skal gis tilskudd til private utbyggere for utbygging og drifting av studentboliger.

Videre ønsker vi at:

- Utbygging av studentboliger skal gjøres på en måte som dekker studentenes behov, og eksisterende studentboliger skal vedlikeholdes sånn at de opprettholder

god standard. Studentboliger gjennom skipnaden skal være et fullverdig alternativ til å leie i det private markedet.

- Kostnadskravet til studentboliger skal reduseres og det skal gis tilskudd til private utbyggere for utbygging og drifting av studentboliger.
- Man skal verne om studenter på det private boligmarkedet, og bistå dem i konflikter med utleiere.

4.2.4 Tomme studentboliger

Vi ønsker å stryke hele dette punktet. Avsnittet begrenser og dikterer hvordan Samskipnadene skal operere. Dette er uheldig og lite hensiktsmessig, da situasjonene lokalt er forskjellige fra sted til sted og krever at den lokale samskipnad med sitt VT eller utdanningsinstitusjon finner en løsning som fungerer best for dem, uten nasjonale begrensninger.

5. Studenthelse

Vi tenker at det er gunstig å ha en bredere definisjon av studenthelse der av både psykisk helse og seksuell helse er i varetatt. Derfor foreslår vi å legge til disse i plattformen, da vi anser dette som to viktige temaer innen studenthelse.

5.1 Særlige tilbud

282-283 mener vi er en setning som ikke hører hjemme hos utdanningsinstitusjonene som deres ansvar. Dette kan blå kors ta seg av. Selv om det er viktig å forsikre seg om at man inntar trygge rusmidler om man først skal, skal ikke utdanningsinstitusjonen fasilitere for eller tilby tjenester som kan fremme bruk av rusmidler.

5.1.1 Fastlegeordningen

Det er i dag et betydelig press på fastlegeordningen i Norge, særlig i de store byene. Samtidig erkjenner vi at enkelte studenter med særskilte behov kan ha nytte av tilgang til fastlege både på studiested og hjemsted. Vi mener likevel at dobbel fastlegetilknytning ikke bør være hovedregelen. For de fleste studenter gjelder behovet enkeltstående helsetjenester, ikke kontinuerlig fastlegeoppfølging. En slik ordning vil også være svært kostbar: Dersom om lag $\frac{2}{3}$ av studentene studerer utenfor hjemstedet, tilsvarer dette rundt 200 ekstra fastleger.

En mer hensiktsmessig løsning er at studentsamskipnadene i større grad kan tilby fastlegetjenester eller tilsvarende primærhelsetilbud. Dette kan avlaste den ordinære fastlegeordningen, samtidig som studenter med særskilte behov fortsatt kan få tilpassede løsninger. Dette vil både bidra til bedre ressursbruk i helsetjenesten og sikre at studentenes behov ivaretas på en mer målrettet måte. Disse tjenestene skal ikke

begrenses av alder og vi vil derfor stryke linje 298: “frem til og med det året de fyller 30 år.”

Seksuell helse

Vi mener det bør være et tydelig mål at studenter i hele landet har tilgang til lavterskel, gratis helsetjenester innen seksuell helse, tilsvarende tilbudet Sex og Samfunn i Oslo. Et slikt tilbud bør finnes i alle større studentbyer, gi gratis og anonym tilgang til tjenester innen seksuell og reproduktiv helse og være tilgjengelig for alle heltidsstudenter. Det bør også være gratis prevasjon så lenge man er fulltidstudent, dette bør også inkludere hormonell prevansjon.

Psykisk helse

Det mangler avsnitt om psykisk helse, her er en start:

Det skal tilbys lett tilgjengelig, lavterskeltilbud for psykisk helse til studenter. Tjenestene skal holde høy kvalitet, og ha korte ventelister. Tjenestene skal være like gode på tvers av regioner.

6. Studentliv

På linje 317 mener vi definisjonen er alt for snever. Vi støtter tydelig formuleringen om at det ikke skal etableres konkurrerende tilbud der studentorganisasjoner allerede dekker behovet. Samtidig mener vi dette bør forstås som en reell forpliktelse til dialog, ikke bare en anbefaling. Derfor bør både samskipnader og utdanningsinstitusjoner ha et tydelig ansvar for å (1) involvere studentorganisasjoner tidlig, (2) vurdere eksisterende tilbud før nye etableres, (3) sikre at nye tiltak styrker og ikke undergraver studentfrivilligheten.

6.2 Studentidrett

På linje 339 til 342 vil vi endre til følgende: “Samskipnad, utdanningsinstitusjoner, velferdsting, kommuner, idrettskretsene og -rådene, -forbundene må aktivt støtte ...”

6.3 Tilrettelegging

På linje 366 til 367 ønsker vi følgende endringsforslag: “Der det eksisterer et tilbud i regi av en studentorganisasjon, skal samskipnad og utdanningsinstitusjon gå i dialog med studentorganisasjon før det opprettes tilbud som kan oppleves konkurrerende.” Vi mener det er godt med konkurranse og flest mulig tilbud og studentorganisasjoner. Derfor skal det kunne opprettes nye tilbud, selv om disse oppleves konkurrerende, men det bør gås i dialog for å unngå at det eksisterer og fungerer to like tilbud, men heller to lignende.

7. Studentsamskipnader

Dette er den delen av plattformen vi er mest uenig i. Vi ønsker å stryke hele kapittel 7. Det finnes gode formuleringer i 7.1 og 7.3 som linje 410-412 og 443-446. Få andre enn disse er nødvendig, da dette styres og fungerer lokalt og regionalt uten NSOs påvirkning eller styring. Disse nevnte setningene kan lett plasseres i andre kapitler. Om dette ikke gjøres, er det aller viktigst for oss er å stryke 7.3 i sin helhet og alt det står for.

Bakgrunnen for dette er at vi har større tillit til at gode velferdstjenester utvikles lokalt, i samspill mellom studenter, institusjoner og lokale myndigheter. En mer sentralisert modell, slik den foreslås her, risikerer å (1) svekke lokal tilpasning, (2) redusere studentenes reelle innflytelse sterkt, (3) undergrave eksisterende studentdemokratiske strukturer. Mens lokal forankring gir (1) bedre tjenester, (2) større legitimitet, (3) et sterkere og mer levende studentdemokrati. Dette er etter vårt syn avgjørende for å sikre både kvalitet i tjenestene og reell studentmedvirkning.

Mvh

NHHS, ved Johanne-Marie Haanes og Studentpolitisk utvalg ved NHH (SPU)

Med vennlig hilsen,

<Navn>